

הדפס כתבה <<

סגור חלון <<

מס חברה, לא מס שפתיים

דירוג מ.ע.ל.ה השני לאחריות חברתית של עסקים מגלה: יותר חברות תורמות, מגדירות מדיניות חברתית, עומדות בתקנים אנושיים וסביבתיים ורוצות שגם ארגונים אחרים ידעו על כך ויצטרפו לעשייה > תמי זילברג

תמי זילברג

23/5/2004

בפעם השנייה מוציאה מ.ע.ל.ה את הדירוג השנתי לאחריות חברתית של עסקים. אחרי הפתיחה של השנה שעברה, מתברר כי תחום האחריות החברתית הולך ומבסס את מעמדו כחלק בלתי נפרד מהשפה הניהולית של פירמות פרטיות, ארגונים וגופי ציבור. גם אם הדרך עוד ארוכה, ברור כי יותר ויותר חברות מבינות, שהן חייבות לטפל בנושא מורכב זה, במיוחד לאור הפערים ההולכים וגדלים בתוך חברה, שאינה מקבלת מענה מלא לצרכיה ממנגנוני השלטון המוכרים.

כמו לפני שנה, גם השנה משתתפים בדירוג רק חברות, שנענו לבקשה של מ.ע.ל.ה למלא שאלונים בדבר מידת האחריות החברתית שלהן. כל החברות נכללות במדד ת"א 100 של בורסת ת"א, וכן חברות שמחזור ההכנסות שלהן הוא 100 מיליון דולר או יותר, לפי שנתון דן אנד ברדסטריט 2003 בתחומים: שירותים ומסחר, תעשייה, בנייה ותשתית. בדירוג השנה השתתפו 69 חברות, מתוכן 44 חברות ציבוריות. בשנה שעברה, לעומת זאת, השתתפו 33 חברות, כולן ציבוריות.

גם חברות ממשלתיות

דירוג מ.ע.ל.ה יצא לדרך בעקבות התקנה של הרשות לניירות ערך, המחייבת חברות לפרסם בדו"ח הדירקטוריון מהו היקף התרומות שלהן. התקנה, אשר הפכה לפני מספר שבועות מהוראת השעה לתקנה קבועה, מחייבת אמנם רק את החברות הציבוריות, אך לאור העניין שהפרסום עורר בשנה שעברה, והפניות בנושא מצד מנהלי חברות פרטיות וכאלה הנסחרות בחו"ל, הוחלט להרחיבו כך שיכלול גם אותן. בדירוג השנה נכללו גם חברות ממשלתיות. מכיוון שלאילו אסור לתרום על פי חוק, יוחדה להן רשימה נפרדת, שבה נבחנו פרמטרים שונים, למעט התרומה הכספית.

מהנתונים עולה, כי יותר פירמות מפעילות תוכנית התנדבות עובדים (80% מהחברות הכלולות בדירוג ו-75% מהחברות הציבוריות, לעומת 70% בשנה שעברה); ליותר חברות יש מדיניות חברתית כתובה (64% לעומת 42% אשתקד); יותר חברות מקצות אחראי ספציפי לטיפול בתחום (84% לעומת 75% אשתקד); גדל גם היקף המשרה המוקדש לטיפול בתחום (30% מהחברות מעסיקות אחראי בחצי משרה לנושא לעומת 12%).

עומדים בכל הקריטריונים

שיפור נרשם השנה גם ביישום תקנים, המעידים על אחריות חברתית. ל-70% מהחברות שבדירוג יש תקן ניהול איכות (לעומת 36% אשתקד), ל-26% יש תקן ניהול סביבתי (לעומת 9% אשתקד) ול-16% יש תקן ניהול בטיחות וגהות בתעסוקה (בדומה לאשתקד, 15%). המגמה החיובית בולטת במיוחד נוכח העובדה ששמונה חברות (11% מכלל החברות) ציינו כי הן עומדות בכל הקריטריונים, לעומת שתיים בלבד אשתקד (6% מהחברות אז).

כדי למקם את החברות בדירוג, נעשה חישוב היחס של התרומה מהרווח לפני מס או ממחזור ההכנסות. בדרך זו לא משווים את גובה התרומה האבסולוטית של פירמה אלא את שיעור התרומה היחסי. על פי בדיקה זו, החברה הכלכלית לירושלים ניצבת בראש הדירוג בקרב חברות ציבוריות מרוויחות, עם תרומה של 3.37% מהרווח לפני מס ו-0.35% מההכנסות; אלביט הדמיה רפואית עומדת בראש רשימת החברות הציבוריות שמרוויחות מעט ושאינן מרוויחות עם תרומה של 0.5% מההכנסות; רד תקשורת מחשבים עומדת בראש רשימת החברות הפרטיות והחברות הנסחרות בחו"ל, עם תרומה של 0.38% מההכנסות.

בנוסף למידע הכספי, מספקות החברות המשתתפות בדירוג גם מידע על קיומה של מדיניות חברתית כתובה, התנדבות עובדים, העסקת אחראי על הנושא החברתי בעסק ועמידה בתקנים של איכות סביבה, בטיחות וגהות בתעסוקה וניהול איכות. מדדים אלו מעידים על מידת האחריות החברתית של העסק, ולא תמיד הם משיקים לגובה התרומה שהעסק מעביר למטרות קהילתיות וחברתיות.

"אחת המסקנות הברורות מניתוח הדירוג השנה היא, שיש למצוא דרך לשקלל את המדדים הללו בדירוג הסופי של הפירמה", מאשרת טליה אהרוני, מנכ"ל מ.ע.ל.ה. "הדירוג חייבת לבטא גם את התרומה הכספית של הפירמה וגם את הדרך שבה היא מפגינה החוצה את האחריות החברתית שלה".

על פי החישובים, שנעשו במ.ע.ל.ה, עולה כי החברות, שבחרו להיכלל בדירוג, משקיעות בממוצע בתחום האחריות החברתית יותר מאחרות. בעוד התרומה הממוצעת של החברות הכלולות במדד ת"א 100 עומדת על כמיליון שקל, התרומה הממוצעת של החברות הציבוריות הכלולות בדירוג מסתכמת בכ-1.7 מיליון שקל.

בנוסף, תרומת החברות המרוויחות במדד ת"א 100 מהווה בממוצע 0.37% מרווחיהן לפני מס, ואילו תרומת החברות מקטגוריה זו, שבחרו להיכלל בדירוג, עומדת בממוצע על 0.41% מרווחיהן לפני מס.

האם העסקים נרתמים מספיק? מנתוני הדירוג עולה כי התרומה הממוצעת של החברות הציבוריות המרוויחות נשארה זהה לסכום של השנה שעברה (כשני מיליון שקל), אולם היחס של התרומה מהרווח לפני מס ירד באופן משמעותי. בעוד שאשתקד התרומה הייתה בממוצע 0.66% מהרווח לפני מס, השנה תרומת החברות הציבוריות החברתיות שבדירוג מהווה 0.41% בלבד מהרווח לפני מס. משמעות הדבר היא, שלמרות הגידול ברווחי החברות הללו השנה (גידול של 54%), התרומה הממוצעת כמעט ולא השתנתה.

גם הפרטיים חושפים

בדירוג כלולות, כאמור, 20 חברות גדולות, שלא היו מחויבות למסור נתונים על היקף התרומה שלהן, אך העדיפו להפגין שקיפות. זהו, למעשה, המידע המסודר הראשון, שמתפרסם לגבי היקף התרומות במגזר העסקי הפרטי בישראל. בנוסף לרד תקשורת, העומדת בראש רשימה זו, השתתפו בדירוג גם שטראוס עלית, יוניליוור ישראל, אינטל ישראל, מוטורולה ישראל, הום סנטר, נטפים, יוניברסל מוטורס ישראל, טרה, ECI, אלון חברת הדלק, תדיראן מוצרי צריכה, קבוצת סקאל, סלקום, פלאפון, אלבר, יפאורה תבורי, מיקרוסופט ישראל, נשר מפעלי מלט וקוקה קולה ישראל.

"התגובה הראשונה של חלק מהחברות הפרטיות הייתה הסתייגות מהחשיפה", מציינת אהרוני. "בחלק מהחברות עדיין מקובלת הגישה המסורתית של מתן בסתר. לשמחתנו, הן לא רבות. הדירוג אינו מהווה תחרות. לדעתי, כל חברה שבחרת למלא טפסים ולפתוח את המידע הזה לעיני הציבור, יכולה להיחשב כמי שכבר 'זכתה'. היא גם מפגינה אחריות חברתית וגם נותנת דו"ח לעצמה ולחברה. בכך, היא משנה את נורמות האחריות החברתית של המגזר העסקי כולו. בעצם ההשתתפות בדירוג, מפנות החברות את השקעתם ומדיניותם להרחבת המעגלים וצירוף עסקים נוספים לעשייה".